

Kuum suvi pani mandvillid uhkeldama

Tartu Ülikooli botaanikaia suviseid lilleväljapanekuid ehib aasta-aastalt üha uhkemalt erepunaste õiekel-lukatega väändik nimega mandvill.

Mandvillid (*Mandevilla*) on pärit troopilisest Ameerikast, nende suur 150 liigiga perekond kuulub koerakoolu-liste (*Apocyanaceae*) sugukonda. Nad on enamasti väänduvad-põimuvad ronitaimed, kuid perekonnas esineb ka mugulatega ja väikesi põõsaid moodustavaid liike.

Mandvillid on oma perekonna nime saanud Buenos Aireses töötanud Briti ministri ja hobiaedniku H. J. Mandeville'i järgi, kes tõi Euroopasse valgete lõhnavate õitega lõhnav mandvilli (*M. laxa*).

Meie aianduses on mandvillid suhteliselt uued silmarõõmud, lillepoest on saanud neid osta viimases kolmeneli aastat. Peamiseks müügiartikliks on punaste õitega Sanderi mandvilli (*M. sanderi*) sort 'Sundaville'. Tema kellukjad õied on viietised, asuvad pika õievarre otsas ning moodustavad kuni seitsme järgemööda avaneva õiega tipmisi õiekobaraid. Väänduv kasvukuju ja ilusad punased õied on andnud taimede ingliskeelseks nimeks brasiilia jasmiin, valgete õitega lõhnavat mandvilli hüütakse aga tšii-li jasmiiniks.

Sooja kliimaga maades on mandvillid väga hinnatud ja populaarsed ilu-taimed, kuna neid saab kasutada nii ronijate kui ka rippujatena ning keva-

Lõhnav mandvilli õitel on tugev meeldiv lõhn.

dest sügiseni on nad ehitud värvikirevate õiekobaratega.

Lõhnav mandvill on imeilusate lumivalgete kuni kreemikate tugevalt ja meeldivalt lõhnavate õitega väändik. Kasvamiseks vajab ta korralikku toestust ning enda ümber ruumi.

Lõhnav mandvill võib kasvada kuni nelja meetri kõrguseni. Tema lehed ei ole nii dekoratiivsed kui Sanderi mandvillil, ning talvisel puhkeperioodil jääb ta lehituks. Sel ajal peab olema tema kastmisega ettevaatlikum.

Sanderi mandvill on vastupidavam. Tema ererohelised terve servaga nahkjad lehed on läikivad ja väga dekoratiivsed. Väänduvad varred võivad sobivates kasvutingimustes küündida kuni 5 meetrini.

Mandvillid vajavad päikselist kasvu-kohta, kuid saavad hakkama ka seal, kus päike kogu aeg peale ei paista.

Meie kliimas on mandvill suvel õues kasvatamise taim, eriti kaunis on ta päikselisel soojal suvel. Ka tänavune suvi on mandvillile enda üleslõõmiseks täiesti sobilik, ainult tema kastmist ei tohi unarusse jätta.

Tuppa viige mandvill siis, kui öökülmad hakkavad ähvardama. Leidke talle valge ja jahe avar koht. Vajadusel kasutada lisavalgust, muidu võib liiga järsk valgustingimuste ja temperatuuri muutus põhjustada suure lehelangetamise.

Enne tuppa toomist tehke taimel korralik ülevaatus, et koos lillega ei trügiks talvekorterisse nälkjad, teod, täid jms. Eemaldage vanad koltunud lehed, taime võib ka tagasi lõigata. Talve elab mandvill üle ka inimesele sobivais tingimustes (18–20°), kuid

Sanderi mandvillil 'Sundaville' on dekoratiivsed ka lehed.

DIANA PÄRN

Imelised mandvillid TÜ botaanikaaias.

siiski on parem leida talle veidi jahe-dam valge ruum. Mõningane lehte-de kaotus on loomulik, kevadel kasvavad uued.

Kevadel tehke vajadusel uus tagasilõikus. Suvist õierohkust soodustab kindlasti ümber istutamine väetatud substraati. Poti põhja pange dreneažikiht ning jälgige kindlasti, et ümbrispotti ei jääks seisvat vett. Kasvamise ja õitsemise ajal vajab mandvill rohket kastmist ja õitsvaile taimedele mõeldud väetist.

Paljundada saab mandvilli kevad-suvel 8–10 m pikkuste pistikutega. Poest ostetud taimed võivad olla eriti kompaktsed tänu kasvupidurdajatele, nende mõju kadumisel taastub taime loomuomane vahavus.

Mandvilliga tegeldes pidage meeles, et piimmahl, mida ta lõikekohtadest välja ajab, on äärmiselt mürgine.

DIANA PÄRN